

18.10.2018

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen otsikkoasiassa 17.10.2018

Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaisesta ajoneuvo- ja ajokortti-tietojärjestelmästä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (EUCARIS) (HE 155/2018 vp)

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää kunnioittavasti seuraavan selvityksen esitettyihin kysymyksiin.

Montako ulkomailla varastetuksi ilmoitettua autoa arviolta liikkuu Suomessa?

Maahantuotuja ajoneuvoja tilastoivat sekä Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi että Tulli. Liikenteen turvallisuusviraston luvut poikkeavat hieman Tullin luvuista, koska Tulli tekee tilastonsa tekemiensä autoveropäätöksiä perusteella.

Alla olevassa taulukossa on eritelty käytettynä maahantuotuja ajoneuvoja ajoneuvoluokittain kesäkuussa 2015–2018.

Käytettynä maahantuodut ajoneuvot muuttujina Ajoneuvoluokka, Käyttö ja Kuukausi

	Yksityinen käyttö				Myyntivarasto			
	2015M06	2016M06	2017M06	2018M01	2015M06	2016M06	2017M06	2018M01
Henkilöautot	1 875	2 020	2 439	2 557	96	152	160	229
Kuorma-autot	90	87	107	85	32	58	46	52
Moottoripyörät	275	240	258	70	18	3	12	4

Lähde: Liikenteen turvallisuusvirasto Trafin Tilastotietokanta

Tilastotietoa ei ole saatavilla Suomesta liikkuvista varastetuista ajoneuvoista. Tämän takia selvitystä pyydettiin Liikenteen turvallisuusvirastolta sekä Poliisihallitukselta.

Liikenteen turvallisuusvirastolta saatujen tietojen mukaan varastettujen autojen määrän arvioiminen on erittäin vaikeaa, koska tällä hetkellä kiinnijäämisen riski ei ole kovin suuri, jos autolle on esittää asianmukaiselta vaikuttavat asiakirjat.

Poliisihallitukselta saatujen tietojen mukaan pyydettyä arviota on hyvin vaikea antaa. Jos viranomaisilla olisi tarkempaa tietoa kysymyksen kohteena olevista ajoneuvoista, nämä ajoneuvot takavarikoitaisiin. Tällä hetkellä Suomessa löytyy vuositason useita muualla anastetuksi ilmoitettuja autoja. Kuitenkin niistä kirjattavat rikosilmoitukset kirjataan hyvin kirjavasti eri nimikkeillä, joten luotettavan tilaston saaminen on haastavaa. Rikosilmoituksia kirjataan törkeinä varkauksina tai varkauksina, törkeinä kätkemisrikoksina tai kätkemisrikoksina, rahanpesuina tai törkeinä sellaisina, sekä lisäksi vielä mahdollisesti S-ilmoituksina riippuen siitä missä asia tulee ilmi ja kuka sitä hoitaa.

Liikenteen turvallisuusvirasto tuo lisäksi vastauksessaan esille, että tulevaisuuden kannalta olisi tärkeää, että Suomi on mukana tiedonvaihdon kehityksessä. Rikolliset oppivat nopeasti, missä maassa varastetun auton valmistenumeroilla tai rekisteritunnuksella jää kiinni heti katsastuksessa tai poliisin ratsiassa. EUCARIS-sopimuksella poliisi saisi oikeuden tarkistaa anastustiedon toiseen palvelua käyttävään (tällä hetkellä EU-maahan) rekisteröidyltä ajoneuvolta. Trafi ottaa myös käyttöön tämän tarkistuksen käytetyn ajoneuvon rekisteröintikatsastuksessa ja ensirekisteröinnissä.

Montako ulkomaista kuljettajaa arviolta liikkuu Suomen teillä ilman voimassaolevaa ajo-oikeutta?

Liikenne- ja viestintäministeriö on saanut Liikenteen turvallisuusvirastolta oheisen selvityksen kuljetusvälineen kuljettamisesta oikeudesta (liite 1). Vuonna 2018 oli 108 ulkomaalaista epäiltynä ajokorttirikkomuksesta.

Liikenne- ja viestintäministeriö huomauttaa, että kyse on kiinnijääneistä tapauksista. Poliisihallitukselta saatujen tietojen mukaan Suomessa liikkuvien ajo-oikeudettomien ulkomaalaisten määrästä on haastavaa saada luotettavaa tilastoa. Usein poliisi tapaa henkilön "tien päällä", jolloin kovin perinpohjainen ajo-oikeuden tutkiminen on haastavaa, ellei mahdollista. Nykyisellään asian selvittäminen vie joka tapauksessa aikaa enemmän kuin partiolla on tehtävän suorittamiseen. Uusi Eucaris-järjestelmä toisi kokonaan uuden työkalun ajo-oikeuden varmistamiseen, ja helpottaisi sekä nopeuttaisi huomattavasti poliisin arkea. Samalla se tulisi helpottamaan väärrennettyjen ajokorttien tunnistamismahdollisuuksia kenttäolosuhteissa.

Millaisista summista arviolta puhutaan harmaan talouden avulla saavutettujen rikoshyötyjen osalta?

Verottaja tilastoi harmaata taloutta. Viimeisin valvontatilastojen koonti on vuodelta 2016. Harmaan talouden tarkastusten perusteella hahmottuu seuraava kokonaisuus.

HARMAAN TALOUDEN TARKASTUKSET

	2014	2015	2016
Verotarkastuksia	4 666	4 589	4 155
Tarkastetuista harmaita yrityksiä	713	1 041	1 062
Rakennusalan tietojenantovelvollisuuden tarkastus	76	393	478
Rakennusalan vertailutietotarkastukset	320	sis. ed.	sis. ed.
Paljastettu harmaa talous milj. euroa			
mustia palkkoja	89	75	51
puuttuvaa myyntiä (sis. ALV)	68	59	67
peiteltyä osinkoa yhtiöille	5	27	9
peiteltyä osinkoa osakkaille	36	47	37
Maksuunpanoesitykset veroa milj. euroa			
ennakkoperintä	12	12	7
arvonlisävero	13	17	13
välittömät verot	31	29	29
Yhteensä	56	58	49
Vääränsisältöisiä tositteita kirjanpidossa			
tositteiden lukumäärä	4 052	5 930	1 839
tositteiden arvo milj. euroa	38	34	38

Lähde: Verottaja: Harmaa talous – valvontatilastoja 2016, s. 7.

Kuljetussektorin on yksi perinteisiä harmaan talouden aloja. Logistiikkasektorille onkin tehty erillisiä tarkastuskokonaisuuksia.

Vuoden 2016 osalta Verottajan raportissa todetaan seuraavaa:

”Logistiikkahankkeen tarkastuskohteina olivat aiempien vuosien tapaan ensisijaisesti kuljetus-, varastointi ja huolinta-alan yritykset. Tarkastuksia tehtiin maantieliikenteen, vesiliikenteen, varastoinnin sekä posti- ja kuriiritoiminnan toimialaluokkiin. Suurin osa tarkastetuista tilaajista lukeutui maantieliikenteen tavara- tai henkilökuljetuksen toimialaluokkiin. Erityiseksi painopisteeksi hankkeessa asetettiin julkisen sektorin organisaatiot kuljetuspalveluiden tilaajina, joihin tehtiin yhteensä 41 tarkastusta.

[--]

Laiminlyöntimaksuprosessi on käynnistetty 23 tarkastuksen seurauksena. Maksuja on toistaiseksi määrätty neljässä tapauksessa. Tarkastuksista 32 on kesken. Lähes puolessa laiminlyöntimaksuprosessiin johtaneista tarkastuksista laiminlyönnit ovat koskeneet sopimusta työvoimanvuokrauksesta. Kaikista tarkastetuista sopimuksista suurin osa on ollut kuitenkin alihankintasopimuksia. Tilaajavastuulain noudattamisessa on logistiikka-alalla puutteita erityisesti henkilöstövuokrauksen osalta. Annettujen toimintaohjeiden suuren määrän perusteella näyttää, että tilaajavastuulakia ei edelleenkään tunneta toimialalla kovin hyvin, vaikka tilanne on parempi kuin lain voimassaolon alkuvuosina.”

LOGISTIIKKAHANKKEEN TILAAJAVASTUUTARKASTUKSET ALUEELLISESTI

Vastuualue	Tarkastusten lukumäärä	Tarkastusten lukumäärä, joissa tilaajaa ei ole velvoitettu	Annettujen toimintaohjeiden lukumäärä yhteensä
ESAVI	166	34	253
ISAVI	11	8	8
LSAVI	34	4	74
LSSAVI	23	4	38
PSAVI	14	1	31
YHTEENSÄ	248	51	404

Lähde: Verottaja: Harmaa talous – valvontatilastoja 2016, s. 18–19.

Ajoneuvojen osalta Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi tuo esille, että harmaan talouden torjunnassa auttavat Eucaris-järjestelmän kautta käytettävät matkamittarilukemia ja arvonlisäveron maksamista koskevat palvelut.

Matkamittarilukemien väärentämistä on arvioitu Euroopan ajoneuvorekisteriviranomaisten verkostossa. Alankomaissa tehdyn tutkimuksen Benelux-alueella, Ranskassa ja Saksassa 30–40 prosenttia maahantuoduista ajoneuvoista on manipuloitu. Petoksien, joissa matkalukemia on vääristelty, arvo on 1,4–2,8 miljardia euroa vuosittain. Laskennallisesti koko EU-alueella arvo olisi 5,6–9,6 miljardia euroa vuodessa. (EReg Topic Group XIII (2014): Vehicle Mileage Registration Final Report, s. 6).

Euroopan komissio pyrkii vähentämään arvonlisäveropetoksia EU-alueella. Asiaa koskevan asetuksen muutosehdotuksessa komission yhdeksi toimenpidealueeksi on valittu ajoneuvot. Komission arvion mukaan kokonaissuudessa EU-alueella menetettiin arvonlisäverotuloja 152 miljardia euroa vuonna 2015. (COM(2017)706, s. 1.)

Tuomas Kaivola
Neuvotteleva virkamies

Liitteet

Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta - tilastoja

Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta

Kulkuneuvon kuljettamiset oikeudetta teontarkenteittain vuonna 2018 (tammi-syyskuu) Suomessa, epäiltynä ulkomaalainen

KULKUNEUVON KULJETTAMINEN OIKEUDETTA (Å) viittaa Ahvenanmaan tapauksiin.

Osallisten (teontarkenteet) tapausten lkm		2018/01
KULKUNEUVON KULJETTAMINEN OIKEUDETTA	Ei pitänyt ajossa mukana ajokorttia tai muuta ajokorttilain 32 §:ssä mainittua lupaa tai todistusta	0
	Kuljetti ajokiellon aikana yleisellä tiellä moottorikäyttöistä ajoneuvoa ilman vaadittavaa ajo-oikeutta	45
	Kuljetti vaadittua alemman ajokorttiluokan ajokortilla moottorikäyttöistä ajoneuvoa	6
	Kuljetti yleisellä tiellä moottorikäyttöistä ajoneuvoa ilman vaadittavaa ajo-oikeutta	95
	Teontarkenne (yht.)	146
KULKUNEUVON KULJETTAMINEN OIKEUDETTA (Å)	Framförde motordrivnet fordon med körkort i en lägre körkortsklass än den som krävs	0
	Framförde motordrivnet fordon på väg utan att inneha giltigt körkort.	0
	Framförde under körförbudet motordrivnet fordon på väg.	0
	Teontarkenne (yht.)	0
Summa	Ei pitänyt ajossa mukana ajokorttia tai muuta ajokorttilain 32 §:ssä mainittua lupaa tai todistusta	0
	Framförde motordrivnet fordon med körkort i en lägre körkortsklass än den som krävs	0
	Framförde motordrivnet fordon på väg utan att inneha giltigt körkort.	0
	Framförde under körförbudet motordrivnet fordon på väg.	0
	Kuljetti ajokiellon aikana yleisellä tiellä moottorikäyttöistä ajoneuvoa ilman vaadittavaa ajo-oikeutta	45
	Kuljetti vaadittua alemman ajokorttiluokan ajokortilla moottorikäyttöistä ajoneuvoa	6
	Kuljetti yleisellä tiellä moottorikäyttöistä ajoneuvoa ilman vaadittavaa ajo-oikeutta	95
	Teontarkenne (yht.)	146

Henkilön rooli: Rikoksesta epäilty

Ilmoitustyyppi: R Rikos

Tapahtuma-alue: Suomi:(5740 Itä-Suomi;5650

Lounais-Suomi;5710 Pohjanmaa;5800 Lappi;5590

Häme;5770 Oulu;5680 Sisä-Suomi;5530 Länsi-

Henkilön kansalaisuus: Ulkomaat

2018/02	2018/03	2018/04	2018/05	2018/06	2018/07	2018/08	2018/09	Summa (tammi-syyskuu)
0	0	0	2	0	0	0	0	2
38	41	40	49	45	56	49	43	406
6	1	5	6	5	4	5	10	48
97	116	119	148	131	136	126	125	1 093
141	158	164	205	181	196	180	178	1 549
0	1	0	0	0	0	0	0	1
1	1	0	1	0	1	2	0	6
0	0	1	0	0	1	0	0	2
1	2	1	1	0	2	2	0	9
0	0	0	2	0	0	0	0	2
0	1	0	0	0	0	0	0	1
1	1	0	1	0	1	2	0	6
0	0	1	0	0	1	0	0	2
38	41	40	49	45	56	49	43	406
6	1	5	6	5	4	5	10	48
97	116	119	148	131	136	126	125	1 093
142	160	165	206	181	198	182	178	1 558

Kulkuneuvon kuljettamiset oikeudetta 2017 - 2018 (tammi-syyskuu) Suomessa, epäiltynä ulkomaalainen

Osallisten (teontarkenteet) tapausten lkm	2017/01
KULKUNEUVON KULJETTAMINEN OIKEUDETTA	117
KULKUNEUVON KULJETTAMINEN OIKEUDETTA (Å)	2
Summa	119

Ajokorttirikkomukset

Ajokorttirikkomukset teontarkenteittain vuonna 2018 (tammi-syyskuu) Suomessa, epäiltynä ulkomaalainen

	Osallisten (teontarkenteet) tapausten lkm	2018/01
AJOKORTTIRIKKOMUS	Ei noudattanut ajo-oikeuteen liitettyä ehtoa	5
	Ei noudattanut ajo-oikeuteen liitettyä rajoitusta	0
	Ei pitänyt ajossa mukana ajokorttia tai muuta ajokorttilain 32 §:ssä mainittua lupaa tai todistusta	20
	Kuljetti ajokiellon aikana yleisellä tiellä moottorikäyttöistä ajoneuvoa ilman vaadittavaa ajo-oikeutta	0
	Kuljetti yleisellä tiellä moottorikäyttöistä ajoneuvoa ilman vaadittavaa ajo-oikeutta	1
	Luovutti ajoneuvon toisen kuljetettavaksi, vaikka kuljettajalta puuttui vaadittu ajo-oikeus	5
	Teontarkenne (yht.)	31

Ajokorttirikkomukset 2017 - 2018 (tammi-syyskuu) Suomessa, epäiltynä ulkomaalainen

Osallisten (teontarkenteet) tapausten lkm	2017/01
AJOKORTTIRIKKOMUS	9

2017/02	2017/03	2017/04	2017/05	2017/06	2017/07	2017/08	2017/09	Tammi-syyskuu 2	2018/01	2018/02	2018/03	2018/04	2018/05
94	145	130	134	146	170	171	194	1 301	146	141	158	164	205
2	3	3	1	2	2	0	1	16	0	1	2	1	1
96	148	133	135	148	172	171	195	1 317	146	142	160	165	206

2018/02	2018/03	2018/04	2018/05	2018/06	2018/07	2018/08	2018/09	Summa
2	1	1	0	0	1	1	0	11
0	0	0	0	0	0	0	1	1
14	12	8	11	7	15	13	17	117
0	0	0	1	0	0	0	0	1
1	1	0	0	0	0	0	1	4
3	7	6	3	2	1	1	3	31
20	21	15	15	9	17	15	22	165

2017/02	2017/03	2017/04	2017/05	2017/06	2017/07	2017/08	2017/09	Tammi-syyskuu 2	2018/01	2018/02	2018/03	2018/04	2018/05
7	15	11	12	7	21	11	15	108	31	20	21	15	15